

Eduskunta

Hallintovaliokunta

Valiokunnan kokous 18.1.2023 klo 12.00

Asia: HE 255/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta

Teema: tuontajakoministeriön näkökulma

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Arpajaislain muutosta koskevan hallituksen esityksen mukaisesti on tarkoitus ottaa käyttöön uusi rahoitusmalli, jossa toimintoja rahoitettaisiin vuoden 2024 alusta lukien menokehyksen sisältä yleiskatteellisista budjettivaroista. Arpajaislaissa säädetyistä Veikkaus Oy:n tuoton yksilöidyistä käyttötarkoituksista ja rahoituksen jakautumisesta eri käyttökohteisiin luovuttaisiin uuden rahoitusmallin johdosta. Veikkaus Oy:n tuotto otettaisiin jatkossa yleiskatteellisena valtion talousarvioon käytettäväksi talousarvion mukaisiin menoihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla Veikkauksen tuoton käyttötarkoituksesta ja jakautumisesta ei enää säädettäisi rahoituksen urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämisen kesken. Kyseisiä toimintoja rahoitettaisiin jatkossa vastaavasti kuin muitakin menoja opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahoista. Vuosien 2024-2027 julkisen talouden suunnitelmaan ja vuoden 2024 valtion talousarvioon määrärahat sisällytettäisiin pääluokan talousarvion lukuihin arpajaislain mukaisten jakosuhteiden mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla uudistuksen yhteydessä muutetaan yhdeksää lakia, joista poistetaan maininnat rahapelituoton käyttämisestä kyseisten lakien mukaiseen toimintaan. Pääosin kyseisten lakien mukaiseen toimintaan käytetään myös valtion talousarvion yleiskatteellista rahoitusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että vaikka laissa määritellyt jakosuhteita ei enää olisikaan voimassa, rahoituksen jako pääluokan 29 sisällä on tarkoituksenmukaista toteuttaa nykyisen lain mukaisin osuuksin tieteen, taiteen, liikunnan ja urheilun sekä nuorisotyön kesken. Rahoituksen jakautumisen muuttaminen jatkossa vuoden 2024 jälkeen edellyttää aina momenttien välisiä määrärahasiirtoja talousarviomenettelyllä.

Rahapelitoiminnan tuoton nykyisten edunsaajien rahoituksen tason ja jakautumisen säilymisen kehittämiseksi on esitetty parlamentaarisen ja eri intressitahot sisältävän neuvottelukunnan perustamista. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää esitystä perusteltuna, mutta kiinnittää huomiota, että määrärahojen käyttökohdekohtaista seurantaa vaikeuttaa se, että rahapelituoton edunsaajien nykyinen valtion rahoitus sisältyy jatkossa pääosin jo olemassa oleville momenteille, joilla on myös muuta rahoitusta.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että edunsaajien rahoitustaso on perusteltua määritellä kerralla aina pidemmälle ajanjaksolle vastaavasti kuin tehtiin vuosien 2023-2026 kehyspääätöksen yhteydessä.

Merkittävämpänä muutoksena talouden suunnitteluun ja budjetointiin liittyen uudistus mahdollistaa samaan käyttötarkoitukseen käytettävän rahoituksen budjetoinnin jatkossa yhdelle momentille. Momenttirakenteen uudistaminen edistää talousarvion läpinäkyvyyttä ja edistää sitä kautta osaltaan myös joustavampia määrärahan käytön mahdollisuuksia. Uudistus selkeyttää valtion talousarvion rakennetta myös menettelyllisesti ja mahdollistaisi momenttirakenteen edelleen kehittämisen. Muutos vähentäisi myös hallinnollista työtä.